

Szerkesztői iroda:

Nagy-Enyedben

A KIADÓHIVATALBAN

hová

a lap szellemi részét illető

közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:

Wokál János könyvkereskedése

hová

az előfizetések és hirdetések

bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva vagy

vidékre postán küldve

egész évre 4 frt,

félre 2 frt,

negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:

3 hasábos petit sorért, vagy

ennek helyéért 5 kr.

Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér eora 15 kr.

Husvét ünnepén.

A keresztyén világ ünnepet ül. Az életnek a halálán nyert győzelme felett érzett örömmel szentel magasztos ünnepet.

Ezelőtt harmadnapokkal is ünnepeltünk. Oh, mert az emberi kebel nem csak az örömmel, hanem a gyásznak is tud ünnepet szentelni. — Harmadnapokkal ezelőtt a gyásznak szenteltünk ünnepet. Akkor az igaz ügyet a gonoszság által leveretni s az igazság rettenthetetlen bajnokát, a megváltó ur Krisztust keresztre feszítették s ott a kereszten iszonyú kínok között kimulni láttuk.

S avagy lehetséges lenne-e, hogy a nemesen érző szív egy ilyen jelenet láttára el ne boruljon s mélységes lelki gyászba öltöztesse ne ünnepeljen. Ne szenteljen gyászünnepet azon dicső bajnok emlékeinek, ki az emberiség üdvéért küzdött és szenvedte a kereszt kínait.

Vége az igaz ügynek minden időre. A léha képmutatás, a nyomorult önhaszonlesés, a gögös erőszak, a még csak nem is leplezett igazságtalanság fognak uralkodni jövőben is az életnyilvánulás minden irányzataiban. Az igazság, az önbecsület, a magasztos eszméknek minden önérdeket kizáró szolgálata iránti önfeláldozó nemes készség bátran gyászt ölthetnek, mert ime még az a bajnok is, ki magáról azt állította, hogy Istennek egyszülött fia, s ezen állításának támogatására rövid három évek alatt annyi jeleket mutatott, — még ez az Isten-ember is elbukott a gonosz ellen vívott nagy, dicső küzdelemben.

Igy kesergett ezelőtt harmadnapokkal a kereszt alól távozott, reményeiben keservesen csalódott jobb érzület.

És ma?

Ma látjuk az élet fejedelmét, az igaz ügy rettenthetetlen bajnokát, a testvéri szeretet meglevénitő lelkének képviselőjét, önmagában megtestesítőjét sirjából diadalmasan kélpné s így szólani az elcsüggedettekhez: „Élek én és ti is éltek.“

Az ő megdicsőült arezát látva, az ajkairól zengő győzelmi himnust halva, a még csak imént győzelmes gonoszság megrémülve menekül.

Ma?

Ma az élet győzelmet vett a halálán, az igaz-

ság a gonoszszágon, a világosság a sötétségen, a szeretet a szív elvadult érzelmein, a nagy eszmék a szellemi törpéségen, az előre haladás a megülő tespedésen.

Ennek a győzelemnek szentel ma örömmünnepet a keresztyén világ.

Az a küzdelem, mely tetőpontját a Galgota keresztyével és a husvétii feltámadással érte volt el, egy állandó küzdelme az emberiségnek, az emberiség előre haladását vagy maradását, sőt visszaesését eredményező eszméknek. — Az első husvétion azon eszmék, melyek az életet, az előre haladást, az emberiség boldogulását rejtik magukban, minden időre szóló győzelmet vettek ugyan, de azért a harcuk vége még teljességgel nincs.

A lelki vaktság, a gyűlölködés, az isteni és polgári törvények elleni pártütés, önhaszonlesés, fennhéjázó léhaság stb. a fegyvert még korántsem tették le, sőt makacs kitartással folytatják ma is a harcukat Jézus magasztos elvei és ez ezen elvek szerint érző és cselekedő jobbak ellen.

Ébren kell tehát lennünk, ha nem akarjuk, hogy a világosság, a szeretet, az igazság, az előre haladás magasztos elvei le ne veressenek, talán hosszabb időre meg ne bényitassanak.

Sőt nem csak ébren kell lennünk, hanem szüntelen kezünkben kell tartanunk és forgatnunk a fegyvereket, melyekkel a feltámadott Megváltó által hirdetett örök igazságok, fenséges elvek ellen intézett támadásokat visszaverhetjük.

Ezen fegyvereink legyenek: a hit a Jézus igazságában, a mi magasabb elhivatásunkban, a siron túl reánk váró örök életben, a mennyi jó Atyának hozzánk való szeretetében, kegyelmében, az igaz ügy győzelmében helyezett törhetlen hit. A szeretet, az a szeretet, melyet Jézus tanított, melyet az általa hirdetett és alapított Isten országa alapkövéül alkalmazott; az igaz ügyhöz való törhetlen ragaszkodás, a nemes önbecsület, a menyieieknak a világiak fölébe helyezése iránti készség, a fedhetetlen erkölcsi élet, a becsületes munka, a mély vallásos buzgóság, a minden nemes ügy iránti áldozatkészség.

Ha ébren vagyunk és ezen fegyvereket egy valódi keresztyénhez méltó hősies kitartással forgatjuk, akkor a győzelem babéra a miénk. Akkor

a krisztusi ujjá szülő elvek hovatovább mindég szélesebb körre terjesztik ki hatáskörüket. A szeretet áldásosan termékenyítő melege a társadalmi életben hovatovább mindig áthatóbb és általánosabban érezhető erejű lesz.

Ekkor hovatovább mindig kevesebb lesz a bűn, ritkábbak az igazság elbukása miatt ejtett könyccseppek, gyorsabb az erkölcsi tökéletesülés utján előbbre haladás és határozottabb amaz örök élet elnyerése felőli kilátás, mire nézve az első husvétion Jézus feltámadásában biztosítékot nyertünk.

Ezen küzdelemre vonatkozót szilárd elhatározást gyujtsa lángra lelkünkben a husvétii győzelem felett érzett tiszta, vallásos örömmel, mert ekkor lesz ünneplésünk méltó ahhoz a nagyszerű bajnokhoz, ki a nagy harcot a mi életünkért és üdvünkért vette fel, vívta és nyerte meg.

S midőn ezen küzdelmet lapunk tisztelt olvasóinak szívükre kötjük, ugyanakkor részükre — abban az édes családi körben — boldog husvétii ünneplést ohajtunk. —i.

Az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület alapszabály-tervezete.

(Vége.)

XII.

A vidéki választmányok.

18. §. Minden városban, szolgabírói járásban és esetleg nagyobb községekben is, hol legalább 20 rendes tag állandóan lakik, külön választmány alakul. E választmányok az alapszabályok és a közgyűlés által kijelölt keretben maguk alapítják meg munkakörüket, saját tisztikart, férfi- vagy nő-elnököt választanak, az egylet számára tagokat, továbbá közmulatságok és felolvasások után pénzt gyűjtönek, felszedik a tagsági illeteket és oda hatnak, hogy a társadalom jótékonyági hajlamát főleg az egylet, mint a nemzeti szellem legkiválóbb tényezője javára irányozzák.

A vidéki választmányok különös feladata: a segélyezésre ajánlás, egyleti tagok serkentése, véleményadás az igazgató-választmány vagy az egyleti elnök fölkérésére oly ügyekben, melyek az egylet működési körébe tartoznak, a központi határozatok végrehajtása, véleményes jelentések felvételként az igazgató-választmányhoz az eddig történt haladásról s a legszükségesebb elintézendőkről. A be-

TÁRCZA.

Rege.

Elrepült a gondolatom kis pillangó képében,
Könnyiteni vélt és vágyott bánatim- s gyötrelmimen. —
A mint repült, vitte szárnya, — im' egy erdő zöldellék,
A mely felett nyájas kékség mosolygott: a derült ég.
Oda vágyott, sietett ő, szebb hont lelmi vélt abban,
Hol az üdvnek szép virágnak nyílnak illatosabban;
Hol a hús forrás csörgedez, partján sok szép kis virág
Vágyik, remél, szeret . . . hol kész számára a boldogság! —
De messze volt, s piczi szárnya fáradt, lankadt szüntelen.
— „Oh bár addig juthatnék csak, hol a reményt izlelem!“
Szólt. De vágya nem telhetett be, elhagyá ereje,
Dobogó keblére hajlott, szíve fölfe kis feje. —
— „Csak a remény zöldjét kértem, s még azt sem érhetem el;
Bánat, szenvedés, bú között küzdök a végperczemmel — —“
. . . Nem tudá hát kéjt izlelni a szép arany pillangó,
Szárnytörve hullott a mélybe, megölve egy — csapongó!

Ifj. Ludvigh János.

Sétahelyek az ókori Rómában.

(Levélalakban, Dezbory: „Roman siecle d' Auguste“ cz. műve után.)
(Folytatás.)

A nők nagy része fátyszerű lepel visel fején, mely arezukat is félig eltakarja; és pedig nem annyira azért, hogy azon régi szokáshoz alkalmazkodják, mely szerint a római nőknek fedetlen areczal kimenniök illetlen volt, mint inkább azért, hogy felgerjessze a kíváncsiságot s hogy szépségének bizonyos titkoszerű varázst kölcsönözzön. Sokan merő kedvtelésből üveg vagy borostyánkő golyócskákat hordanak kezükben, melyek a míg fel nem melegednek hűvösen tartják a kezét, szután pedig finomabbnál-finomabb

illatszereknek adnak helyet. Vannak olyanok is, kik nyakuk körül zsinagra kötve apró szelid kigyógyeszkákat tesznek, melyek nyakék gyanánt csüngenek le keblükre. A czél az, hogy ezek a hidegvérű állatok érintésük által hűsítőül szolgáljanak.

Az oszlopfolyosókba s különösen a város legelőkelőbb osztálya által látogatott Pompejus-felébe kell menned, hogy meglásd azokat a férfiakat, a kik épen annyi gondot fordítanak a piperére és szépségükre, mint a nők. Ezek az u. n. „szépek.“ Meglehet ismerni őket gyűrűkkel megrakott kezükről; némelyikök az összes izületeket megrakja s hat gyűrű is van minden ujján. Télen aránylag nagyon nehéz, nyáron a lehető legesekelelyebb súlyu gyűrűk divatosok. Ismertető jelök az is, hogy kezeik, karjaik s lábikráik oly simák, fényesek, mint a tajtkő; egyetlen szőrszál sem zavarja fehérségüket; továbbá gondosan fésült s mindenféle illatos olajjal békent hajuk teljes szakálltalanság vagy sűrű tömött tunikájukig érő szakáll; végre tulságos bőrsége által feltűnő tógájuk vakító biborszíne s finom szövése. Egyik-másik barna katonaköpenyt is vesz magára, mely még a polgárháborúk korában divott viselet maradványa. Egy ilyen minden tekintetben kifogástalanul piperézett szép — római kifejezés szerint — „egész a körme hegyéig kifésztett ember“ (ad unguem factus homo), azaz tökéletes a maga nemében.

Barrus tunicus alak ebből a fajtából. Mihelyt megjelenik, minden fiatal leány tekintete feléje irányul. Beszéde lágy; a szavakat lassan, lepegve ejti ki, néha bizonyos affectalt selypítéssel, a mennyiben bizonyos szavakban a keményebb hangokat elharapja pl. e helyett: „délután“ ezt mondja: „détután“, vagy „reggel“ helyett „veggel“, „barátom“ helyett „bavátom“. (Impetratum est a consuetudine, ut peccare suavitatis causa liceret et pomeridianae quadrigae, quam post meridianas libentius dixerim.

Cicero, Orat. 47.); ugy nyilvános helyen, mint otthon szép dalokat dudol, halkán trillázik. Egész napját dolog nélkül nők körébe tölti s mindig van valami édes szava, a mit fülökbe sugion. Özönével kapja s maga is írja a szerelmes leveleket, intézi a gyöngéd megbizásokat, melyeknek központja ő. Az estebédeket rendre járja s emlékezetéből beszéli el a circus leghíresebb versenytútoinak genealogiáját. Lábbelije mindig kifogástalan csinoságú; öltözékét napjában többször is változtatja s annak tisztaságára annyira feltékeny, hogy megbestelenítőnek tartja, ha tógáján a legesekelelyebb por, pihe, rücsök van. Soha addig ki nem megyen, míg azt gondosan meg nem vizsgálja és rendezi a tükör előtt. Aztán minden este sajtóba teszi ezt a becses köpenyt, hogy nagy szakértelemmel kiesztelt redői megmaradjanak. Sétaközben szerfölött vigyáz nehogy a sétalók hozzá surlóddjanak. Egy alkalommal, a mint valami szük helyen ment, valaki belütközve tógájának művészi elrendezését elrontotta; e felett annyira dühbe jött, hogy bevádolta.

Van a szépeknek egy más fajtája is: az ugynevezett trossulai lovagok (Trossulai) Etruria Tressula nevű városáról, melyet a római lovagok, mikor a legioknál szolgáltak, a gyalogság segítségére nélkül vettek bő ostrommal. E tett dicső emlékére nyerték ezt a nevet. Mindaddig, a míg a katonai pályát nem kerültek, dicsőséges volt e név s ily értelemben is alkalmazták reájok, de a mióta nagyobb részük megöregszik a nélkül, hogy hadserget látott volna, gunynévvé változott s épen ellenkező értelmet nyert és senki sem örvend neki.

A trossulai lovagok ép oly nevetségesegek, mint a szépek másik fajtája. Rufus rendszeren festi magát s lassan kimért léptekkel jár, hogy mint épen körben lépdelő páva fitogtassa szépségét. Cotilus épen ellenkezőleg, fészengve, lábujjhegyen jár, mintha dróton lépne, hogy természetnek bizonyos büszke, déleceg kinézést kölcsönözzön.

gyült összes pénzeket részletes kimutatások mellett minden hó 1-én az egyet pénztárnokához szolgáltatják. A vidéki választmányok bevételeiből saját költségeikre és kiadásokra 1/4-ed részét többet nem fordíthatnak.

XIII.

Felosztás föfelügyelet.

19. §. Ha az egyesület megszűnése idővel kikerülhetetlennek mutatkoznék, a felosztási határozat érvényességére az összes tagok 2/3-ának kell jelen lennie, midőn aztán 3/4-ed szótöbbség szükséges. Ha azonban a kívánt szám ismételt egybehívásra sem gyűlne össze, harmadszor a közgyűlés végérvényesen határoz. — Föltéve azonban, hogy a közgyűlés már szabályszerűen megtartott volna, az egyesület magánvagyonát Kozsár városára oly feltétellel száll, hogy abból külön alapítványt alkottandó s kamatai az egyesület céljainak megfelelő jutalmakra fordítandók. Az egyesület működésének netalán újra kezdése esetében az alapítók ismét visszaveszi s csak ha a működés megszűntétől 32 esztendő eltelt, lesz az alap Kozsár jogerejű tulajdonára.

20. §. Ha az egyesület, avagy az igazgató-választmány az alapszabályokban meghatározott célt, eljárást, hatáskört meg nem tartaná, vagy működése által az egyesület vagyoni érdekeit veszélyeztetné: a m. kir. kormány az egyesületnek, illetőleg az igazgató-választmány működését azonnal felfüggesztheti és az azt követő szabályos vizsgálat eredményéhez képest az egyesület, vagy igazgatóválasztmány végleg fel is oszthatja, esetleg pedig az alapszabályok legfontosabb megtartására, különbeni felosztás terhe alatt, kötelezheti.

Mindazon esetleg hozandó közgyűlési határozatok, melyek az alapszabályok megváltoztatását, az egyet feloszlását s ez esetben vagyoniának hovatartozását célozzák, foganatosítás előtt a kir. belügyminiszteriumhoz felterjesztendők.

Az ideiglenes bizottság 1885. évi márczius 9-diki üléséből.

Polez Rezső,
jegyző.

Dr. Haller Károly,
elnök.

Házaszámok.

(Egy kis enyedi ismertető és egy általános érdekű indítvány.)
(Vége)

Legyen annyi hasznuk a türelmes Theseusoknak, kik ezen mulandó közleményt tovább olvasni hajlandók, hogy a fonszál kanyargásait áptilanthassák.

A kiindulási pont, 1-ső szám, a „Nemzeti Szálloda,” innen a Magyarutca balsorán végig felvezet a sétátra, azután az új lakanyával szemben fekvő házakhoz, a hidegkúti utól vissza a Magyarutca, a járásbíró előtt (Biróutca) bekanyarodik a malomárk partjára, honnan a vonatig terjed az Alszege (Alszegeutca), aztán felrohan a cigányok közé és vissza a Magyarutca végére, honnan a kath. templom előtt (Főut) a patakig hatol (1—238). A Jakab Károly házáról a csendőr lakanyáig (Váraditér) érve, átszökik a várkörli házakhoz, honnan a nagymészárszék előtti soron (Gyümölcsiac) át 279-dik számmal végzódik. A Kiss Zsiga fogadójától befut a Tótutca gyalogutjára (Porondutca) és a Buzapiaezra visszatérve bekanyarodik a Várszegeutca, melyet melléktutcaival befutva a Bethlenutca tér és a „Közérdek” kiadótárolánál megszakad (280—535.)

A császár első minisztere, Maecenas csak palliumma (kis görög köpeny) megyen ki, melyet fejére is ráhuz egész a füléig, hogy eltakarja szomorú kopaszágát. Könnyen, uszályos tunikában és óv nélkül öltözik, mint minden elpuhult vagy kéjenc ember (az övét csak otthon szokás letenni) s mindenütt két eunuuchal kíséretli magát, a kik még így is aligha nem férfiasabbak mint ő, igyekezve az emberek tekintetét magára vonni.

Sabellus csak részben levágott szakállal jár: bajuszát borotválja, a többi részt természetesen állapotában hagyja. Ruhái bizar színekben ékeskednek, tógája olyan, mint a transparent. Mit sem törődik azzal, ha kigunyolják, csak hogy reá nézzenek és foglalkozzanak vele.

A társadalom különböző osztályai az itt uralkodó szabadság dacára sem elegendnek össze soha nyilvánosan. A szép porticusokban soha sem lehet mást, mint az előkelő, kiváltságos osztályt látni. A nép sohasem megyen oda; a minék vagy az a természetes oka lehet, hogy mindenféle a magához hasonló társaságát keresi, vagy az, hogy valami rendelet tiltja el.

A Marsmező, a gyalog sétáló közös találkozási helye; a lovagok, kocsikázók vagy gyaloghintások az Appius-féle uton járnak, a Capena kapun kívül. E hely a város déli részén van s a Marsmezőtől a 11-dik regio választja el. Az ember keresztül megyen a Velabrumok negyedén, az egész Circus maximuson s ettől két-háromszáz lépésnyire találja a porta Capenát, mely közvetlenül az Appius-féle utra nyílik. Itt a gyönyörű uton fitogtatják a trassulai lovagok ragyogó fogataikat, melyekbe kövérségtől s gondos ápolástól fénylő, termetre és színre teljesen egyenlő, gazdag bibor ésótorokkal s arannyal borított szerszámokkal ékesített öszvérek vannak fogva. Szekereik, melyeknek annyiféle alakjuk,

A patakon túl a kiindulási pont a nagyhidtól balra, honnan befut a Szentkirályutca, melynek bebarangolása után a Tóviteczába visszatérve, a Kakas fogadónál befut a Baromvársárterre és utca, innen visszatér s a kakasdomb alatti házakat érintve a Tóviteczán visszatér a nagyhidtőhöz, melynél a keskeny Csertörőskatoron át feljut a tótutca malom fölött fekvő kereszt utcákba (Békamál és Keresztutca), honnan a Tótutca hosszu vonalát megszakadással (843—953) bejárva, a tótutca malomhoz tér vissza, honnan a malomárk követve felszalad a (Cseremalmi gyalogut), bebarangolva a felső Porondot is. (954—1003).

Az adott vázlatból látható, hogy a tájékozás bár könnyebb, mint a házaszámok előtt, könnyűnek még sem mondható, sőt valóságos tanulmányt igényel.

A tennállo házaszámok rendszer legnagyobb nehézségét azonban bár kevés remennyel, megkísértem érthetővé tenni.

Nagy-Enyeden mintegy ezer házaszámmal, együttvéve 25 utca és köztér van. Ha ezek mind megnevezve és bennök a házak előlrol (egy-től) kezdve számozva volnának, ugy nem lenne egy házaszám sem több mint kétegyü mert nincs utca, melyben 100 ház foglaltatnék, a jelenlegi rendszer mellett pedig csak 60 kétszámjegyű, és 900 pedig háromszámjegyű, következésképp tiszter nehezebb egy házaszámot emlékezetben tartani, mintha utcaik szerint történt volna a számozás. Ha azonban azt is meggondoljuk, hogy 999-ig csak 9 egy számjegyű szám van, mint százszor könnyebb emlékezetben tartani, mint a háromjegyűt, holott 26 utca mellett azok száma 225-re emelkednek, az összehasonlítás a következőképp áll:

Jelenleg a házaszámok 1/10 része azaz tulnyomólag fő-tömege 3 számjegyű.

Utcazerinti házaszámok esetében az összes házaszámok 777/1000 részét tiszter, 222/1000 részét százszor lenne könnyebb emlékezetben tartani, mint most a házak 1/10 részének számait.

Általában pedig a tájékozás 25-ször lenne könnyebb. Ezek után érthető, hogy miért tudja oly kevés ember sem Enyeden, sem más városban saját lakásának számát is és belátható, hogy mily kívánatos, miszerint ugy Nagy-Enyed, valamint a többi rendezett város képvisellete minél gyorsabban haladjon a megkezdett uton az utcák helyes elnevezésében és fejezze be ebbeli működését újabb rendszeri házaszámokkal; a potom költséget a háztulajdonosok bizonyára szívesen fogják hordozni.

E.

Megyének tisztviselői nyugdíj-alapja.

Ezen jótékony célú intézmény igazán az önségely elvén alakult meg 42 taggal. Négy hónap alatt immár 2590 frt 17 krt gyűjtött össze, melyhez a megye közönsége 415 frt 72 krral, a nagyenyedi kisegítő takarékpénztár 100 frttal járultak, a többi a tagok fizetéseinél levonásból gyűlt össze. — Bármily szép ez eredmény, arra, hogy a cél teljesen el legyen érve, még sem elégséges. Három év múlva 32 nyugdíjképes egyén és azok családai igényelhetik a nyugdíjt és ámbár valamennyi bizonyára nem fogja a jelenlegi fizetését annak 40%-val felcserélni, mégis meg kell gondolni, hogy 3 év múlva a belépési és kordij címén szedett 10—10% levonások megszűnnek s csak a fizetés 5% fog — a gyűjtött tőke kamatainak

mint nevék van, drága szőnyegekkel borítvák, elefántcsonttal, érczel s nem ritkán művészi vésetekkel ellátott ezüsttel ékesítvők. Vannak a két lábhoz való, négykerekű s a nálunk használatos és nemű szekereket utazó petorritumok; a könnyű kétkerekű cisiumok, melyekbe három öszvért is fognak; a szintén kétkerekű teljesen fedett covinusok (covini), melyeket kiki maga kormányoz; a rhedak, egy más neme a négykerekű szekereknek, két személy számára; a magas carruceak; a kétkerekű könnyű essedumok, s vehiculumok. Vannak még másnemű szekerek is, melyeknek nevét nem tudom, s melyeket mind fekete színű kocsisok kormányoznak. Legszébbek a négylovas fogatok.

E szép sétálók közül sokan olyan kevélyek fogataikra, hogy elfoglalva rabszolgáik helyét, magok hajtának; s így a nagy gyeplőkkel és ostorral kezökben ugy fitogtatják magokat, mint hiúságuk diadalszekerén; szüntelől jobbra-balra tekintenek le, ha vajjon nem bámulják-e őket s mihelyt valami ismerést vesznek észre, figyelmét jelekkel vonják magokra a mint ostoruk lehajtása által negédesen köszöntik.

Sokan egész csapat numidiai vagy libyai lovas lovagoltatnak maunk előtt, kik egész porfelleget vernek fel s baromi durvasággal távoítják el a tömeget utjokból. Az ember azt hinné, hogy valami roppant sürgős ügyben járnak s legalább is egy provincia elfoglalására robbannak. A szerényebbek megelégednek egy rövid tunikájú futárral is, kinek folyvást rohanó szekerek előtt kell nyargalnia; sőt nyakörvvel ékesített roppant kutyákkal is beírlik.

A gyaloghintóval járó uri népet hat-nyolcz magas-termetű ember vállain viszi, kiket calo-knak (calones) hívnak; ez egy neme a rabszolgáknak s rendszeren táborban szolgál, mint tisztí szolga. (Lectica famosus imposita calo-

90 százalékaival együtt — fizetési alapul szolgál, mi, ha csak évi 3000 forint kiadást is veszünk fel, a jelenlegi terhes levonásokból gyűjtendő alap kamatai és az évi járulékok által nem lesz kellően fedezve.

Még egy körülményt hozunk fel. Az 500 és azon alóli fizetéssel ellátott szegény sorsu tagok éppen annyi százalékot fizetnek, mint az 1000—2000 forint fizetéssel bírók. — Méltányos volna, ha ezek kisebb százalék befizetéssel volnának terhelve, pl. 5 helyett 2-vel. Amde ez is csak azon esetben történhetné, ha megfelelő tőke gyűlne össze, melynek kamatai fedeznék az ily módon támadható hiányt.

Az állam az új nyugdíjtörvény szerint mitsem von le tisztviselőitől, kik bizony sokkal jobban vannak fizetve, mint a törvényhatóságokban alkalmazottak. — Nem is kívánjuk mi, hogy az önségely kizárásával és éppen rovatal utján erősítessék meg a megyei nyugdíj-alap, csak reá kívánunk mutatni, mint oly intézményre, mely annak idejében a törvényhatóság gyámolítását, és addig is a humán-intézeteket és cézélokat pártoló emberbarátok segélyét és anyagi gyámolítását méltán megérdemli.

Közlemények a budapesti országos kiállításról.

A ki az országos kiállítás területén manapság szereténéz, arra e nagy nemzeti vállalat a levés legutolsó stádiumából kibontakozó óriási mű benyomását fogja tenni. Az első pillantás azonnal meggyőzi a szemlélőt arról, hogy itt nem lehet többé szó olyan alkotásról, a melynek talán még nincsenek végleg kiforrott formái, hanem igenis olyanról, a mely bizton és szép sikert jósolva törekszik a végbefejezés felé. Festőileg tarka és változatos az a kép, a melyet a kiállítás területe a rajta levő száznál több épülettel és parkzerű virányával nyújt. Olyan az, mintha valamennyi kor építkezési stíljé találkat adott volna egymásnak e helyen. A kelet és a nyugot, a classicus és a barokizálás, a renaissance és byzanci stíl formái mind-megannyian képviselvék e telepen.

A nagy iparpalota, a renaissance e gyönyörű remeke immár teljesen elkészült és belsejében serényen folyik már a kiállítási tárgyak felállításá és berendezése. A tanszer-épület is be van már teljesen fejezve; imponzans méretű faépület ez, melynek homlokzatán szép graphit-rajz díszleg; a bölselet és a mennyiség két geniusát ábrázolja e rajz, miket a tudományok segédszerszámai környékeznék: gyönyörű jelképezése e csarnok hivatásának. — A csarnokban magában a paedagogia bő kínesei számtalan ládában vannak egymásra halmozva, várva a rendező kézre, mely remélhetőleg nem fog sokáig késmi munkája megkezdésével.

A házi iparcsarnokban már rendezik a szobafülkéket, a melyek a parasztlakások butorzatát és belső berendezését fogják nemzetiségek szerint beosztva feltüntetni. A látogató e fülkében oly gazdag néprajzi gyűjteményt fog találni, a mely hazánk népszokásait minden könnyvél világosabban fogja előtte feltárni.

A mezőgazdasági csarnokban a maggyűjtemények csoportosítása már megkezdődött és mondhatjuk, hogy hazánk mezőgazdasága e csarnokban oly meglepő nagyszerűséggel lesz képviselve, mely alkalmas arra,

ni bus.) A trassulai lovagoknak nagy gyönyörűségök telik benne, hogy bizonyos katonai színezetet kölcsönöznek magoknak. Az egyiknek megvannak a maga numidai, ez a híres afrikai lovasság; a másiknak caloi, mintha megannyi katonai tribon vagy legalább is százados volna. Ezeket a szolgákat fehér vagy veres gyapjuból készült pompás paemulakba öltöztetik (ez egy neme a minden oldalról zárt tunikáknak, melyeket fejközt keresztül huznak magokra.) Az ily ruhát a polgárok szokták viselni utazás alkalmával s a trassulai lovagok nem átalják azokat rabszolgáikkal viseltetni amazoknak kigunyolására. Nincs költség, a mit meg ne tegyenek, ha azzal hiúságukat biztathatják.

Nagyban emelik a sétáló közönség díszes kinézését a nők, mindenféle kiadásban és tarka vegyületben. Ott látod az előkelő asszonyokat udvarlóiikkal, a mint ifjúságok és szépségök teljes pompájában ragyogva éldelik a séta élveit fedetlen gyaloghintóban félig fekvő helyzetben vagy selyemmel borított kocsin, melyeknek rohanó paripáit a mint előre hajolva ők magok kormányozzák, ugy tűnnek fel, mintha diadalmenetben vinnék kedvesüket a végveszélybe. Hasonló jelenetek láttára nem kételkedhetik az ember, hogy egykor törvény tiltotta az asszonyoknak a koci használatát, a mikor a vástórl nem igen távoztak egy mértöldnél nagyobb távolságra (1481 m.), kivéve ha valami áldozati szertartásra kellett menniök. Alig negyven éve, hogy Julius Caesar diator megtöltötte a gyaloghintók használatát a még nem férjezett vagy gyermektelen nőknek; kivételt csak a negyvenöt évet meghaladottak képeztek.

(Vége köv.)

1899

hogy a külföld legnagyobb számára. Egyé stylje és izlésteljes es ságát hazánkra nézve legnagyobb és legszabályosabb bizonyítéka annak, a tális épület emelni.

E csarnok közel a kiállítás legérdekese Ferenz gróf és a ki kikerült gyümölcsfák mőképességek, ha nem tűnnek fel, hanem s kai pontossággal a k zánk czimerét stb. a fog e kis kerti telep gazdag lombozat fog

A pénzügymint vannak már a szakasz termelés, a bányászati egyes kiállításai; — közlekedésügyi minisz utak és folyamszabály a flumei kir. tengere mazza.

A horvát palot karcsu toronyfal legközelebb fog elké potának hű és kime taláni, 1200-nál több málna, ugy hogy az teni, mint eredetileg

A Dunagőzmodelljeit az ó-budán külön pavilonban, a a Ganz-féle vasöntő nos miutirkepe a Ga a világegyet a maga trotechnikai gyártma

A keleti p czoatával, szépen i egy idevarazsolt tő nagyban folyik már lönösen a szerb és

Ha még mege nagyhatásu fskereg gazdag majolika-disz versenyterem szinté közelítő képét aduik nak. — A hivatott közeledtével kettőzö állítás a kellő időbe zett egészként adati

— Bismar

A Bismark-ür Berlinben, hogy a nagyzerű ünnepély tak többet. Ezer m minden részéből ez vetséges állam, a v testületek stb. küld pompájában ragyog sűrű havazás zavart zollern-ídő” (gy mikor hagyományo ünnepély külső —

A nyilvános mark születési évfo is a harcso egy 1866, 1870—71-di telegek Bismarknak kaszárnya udvarán és a császári palot palota előtt frontot megjelenta a „törté „hoch” hangzott f mellett indult a m palotájáig jutni nek hol Bismark lakik.

Az ünnepély zett fáklýs me ság már hetek óta zönség is fokozodo mentnek el kellett pénzen vásároltatott kirakatai szépen elti lödtek. Ha valaki a kellemes csere lept tárgyak helyett, mi koppasztott szárnya kezér színészök forintossai, cserepe női divattárgyak, sz

szolgálni, mi, fel, a jelenlegi és az évi já-

500 és azon éppen annyi print fizetéssel százalék be- 2-vel. Ámde megfelelő töke az ily módon

mitsem von annak fizetve, — Nem is kis éppn rova- tít-alap, csak mely annak es addig is a ártoló e m- tyámolítá-

szágos

anapság szer- legutolsó stá- t fogja tenni. t arról, hogy melynek ta- ha nem igenis a törekszik a tos az a kép- nál több épü- az mintha t volna egy- classicus és a ormái mind-

e gyönyörű en serényen berendezése. re; impozáns szép graphit- két geniusát edszerszámái ok hivatasa- a bő kinesei zva, várva a sokáig késni

rendezik a zatát és belső szatva feltün- eprajzi gyűj- tsait minden

an a mag- ott és mond- ban oly meg- kalmas arra,

tségek telik ünöznek ma- midái, ez a a megannyi a. Ezeket a tít pompás nden oldal- tül huznak eselni utazás kat rabszol- nés költség, biztathatják. es kinézését ben. Ott lá- ut ifjuságok dik a séta etben vagy paripait a egy tűnek et a vég- tedhetik az nyóknak a n távoztak kivéve ha g negyven aloghíntók telen nö- ottak ké-

hogy a külföld legnagyobb tiszteletét virja ki mezőgaz- dáink számára. Egyébiránt már maga az épület előkelő stylje és izlésteljes esinje is jelzi a mezőgazdaság fontos- ságát hazánkra nézve; a csarnok ugyanis egyike a világ legnagyobb és legszebb faépületeinek és egyuttal fényes bizonyítéka annak, hogy faanyagból is lehet monumen- tális épületet emelni.

E csarnok közelében szép kis kertészet látható, mely a kiállítás legérdekesebb részleteihez számítható. Zichy Ferenc gróf és a királyi vinczellér-képezde faiskoláiból kikerült gyümölcsfák láthatók benne, melyek nem bő termőképességök, sem gyümölcseik sajátosság volta miatt tűnnek fel, hanem saját alakjuk miatt, mely mathematikai pontossággal a királyi pár nevének kezdőbetűit, ha- zánk címérét stb. ábrázolják. Még érdekesebb látványt fog e kis kerti telep nyújtani, ha majd a fákat üde és gazdag lombzat fogja elborítani.

A pénzügyminiszterium csarnokában rendezés alatt vannak már a szakcsoportok gyűjteményei u. m. a dohány- termelés, a bányászat és kohászat, a pénzverés gyűjtemé- nyes kiállításai; — ugyanennyire haladt a munka már a közlekedésügyi miniszterium pavillonjában is, amely a vas- utak és folyamszabályozások szelvényeit és mintáit, továbbá a flumei kir. tengerészeti hatóság gyűjteményeit tartal- mazza.

A horvát pavillon, — szép kétemeletes épü- let karcsu toronnyal és szláv szabásu nyíl- verendákkal — legközelebb fog elkészülni; Horvátország kulturális álla- potának hű és kimerítő képét fogja benne a közönség fel- találni. 1200-nál több kiállító jelentkezett e csarnok szá- mára, úgy hogy az épületet jóval nagyobbra kell készí- teni, mint eredetileg tervezte volt.

A Dunagőzhajózási-társulat gőzhajóinak modelljeit, az ó-budai hajógyár készítményeit állítja ki egy külön pavillonban, a melynek tözsomszedságában látható a Ganz-fele vasöntő gyár csarnoka is; ez a csarnok esi- nos miturképe a Ganz-gyár budai épületének, a melyben a világezég a maga nagyhirű waggon kerekeit és elek- trotechnikai gyártmányait készíti.

A keleti pavillon byzanci kupoláival, fará- csozatával, szépen ivezett oszlopsoraival a festői keletnek egy idevarázsolt töredékeként mutatkozik; csarnokaiban nagyban folyik már az egyes osztályok berendezése, kü- lönösen a szerb és bolgár osztályé.

Ha még megemlíthjük, hogy az erdészeti pavillon nagyhatásu fskéreg burkolatával, a műcsarnok a maga gazdag majolika-diszítésével, a királyi pavillon és a hang- versenyerem szintén teljesen elkészültek, úgy ezzel meg- közelítő képét adtuk a kiállítási terület mostani állapotá- nak. — A hivatott tényezők a megnyitás határidejének közeledtével kettőzött buzgóságot fejtenek ki, hogy a ki- állítás a kellő időben egy minden ízében teljesen befeje- zett egészként adathassék át a közönség szemléletének.

Berlini levél.

1885. ápril. 2.

— Bismark 70-ik évi születési ünnepe. —

A Bismark-ünnep oly fényesen lett megünnepelve Berlinben, hogy a mint a berlini lapok nyilatkoznak, oly egyszerű ünnepélyt még a legöregebb emberek sem lát- tak többet. Ezer meg ezer ember seregett a birodalom minden részéből ez alkalommal a fővárosba, részben a sző- vetséges állam, a városok, egyetemek, katonai és polgári testületek stb. küldöttségei. Maga az idő is teljes tavaszi pompájában ragyogott s míg a császár születési ünnepét sűrű havazás zavarta meg, most a legszebb „Hohen- zollern-idő“ (így nevezik a berliniek márczius 22-két, mikor hagyományos szép idő szokott lenni) kedvezett az ünnepély külső — utczai — sikerének.

A nyilvános ünnepélyek márczius 31-én, mint Bismark születési évfordulója előestéjén folytak le. Legelőször is a harcos egyesületek (Krieger Vereine), az 1864, 1866, 1870—71-diki harcokat átélő veterán katonák tisz- telegtek Bismarknál. 3—4 ezer harezfi sorakozott a lovas kaszárnya udvarán; innen indult a menet a koronaörökös és a császári palota előtt, a Lindeneken végig. A császári palota előtt frontot csinált a menet s mikor a császár megjelent a „történelmi“ ablakban, hatalmas háromszoros „hoch“ hangzott fel s aztán a nemzeti himnus hangjai mellett indult a menet tovább. Idegennek a kancellár palotájáig jutni nem lehet, miután a „Wilhelmstrasse“ hol Bismark lakik, már a déli órákban el lett zárva.

Az ünnepély fénypontját az ezen nap este ren- dezett fáklyás menet képezte, melyre a rendező bizottság már hetek óta tette az előkészületeket s melyet a köz- önség is fokozódott kíváncsisággal várt. A hol csak a menetek el kellett mennie, minden talpalatnyi hely drága pénzen vásároltatott meg; üzletek, kereskedések, kávéházak kirakatai szépen eltűntek, azaz nem tűntek el, csak kieserél- lődtek. Ha valaki az utczán végig tudott volna menni, igen kelleme csere lepte volna meg, a mennyiben a szokásos tárgyak helyett, milyenek: szivar, tubák, öltönyök, ékszerek, koppasztott szárnyas állatok, kávé, mandula, dessert étkek, kaczér színésznek arcképei, pénzváltók osztrák-magyar forintossai, cserepes virágok és virágos cserepek, férfi és női divattárgyak, szalma és nemez kalapok, valódi és hami-

sított aranyórák, lovagszerszámok, női piperák, szépirodalmi és tudományos könyvek stb. helyett látta volna, hogy most igen diszes, többnyire női közönség van kiállítva és hogy most nem a kirakatokat nézik, hanem megfor- dítva a kirakatok néznek.

E sorok írójára nézve ezer szerencse, hogy a társad-alom oly osztályához tartozik, mely mindenütt — első a világon: Diák t. i. Az egyetemi épület első emeleti abla- kában, a császári palotával éppen szemben foglalhatott helyet, s így a mint mondani szokták „tőviről hegyire“ megszem- lélhetett mindent.

Ugy 7 1/2 órákor örvendeztette meg a várakozástel- jes közönséget az első fáklya-fény a „Lustgarten“ felől. Ős német viseletű dobos és kürtös katonák nyitották meg a sort, kiket a központi rendezőbizottság négylovas Equi- pagja követett. Azután jöttek a különböző testületek és kül- döttségek egy csoportban, a vidéki dalárdák, a berlini „Lie- dertafel“ és az első „Sándor-erzed“ zenekara. A mikor a császári lakhoz érkeztek, megjelent Vilmos az ablakban, a mintegy 300 emberből álló vegyeskar pedig rázendítette: „Heil dir im Siegerkranz“. A berlini egyetem vá- lasztmánya követte ezeket lóháton, kardosan és a sajátosság „Student“ ruházatban (fehér nadrág, tέρden felül érő eszma, rövid bársonykabát, csaknem könyökig érő vivőkestyű, vé-kony kard és Mütze.) Majd küldöttségek a következő egye- temekről: Bonn, Breslau, Freiburg, Giessen, Greifswald, Halle, Heidelberg, Jena, Kiel, Königsberg, Leipzig, Mar- burg, München, Münster, Rostock, Strasburg, Würzburg; utánok a Burschenschaftok s a német diákok egyesületei: Guilelmia, Normanni, Borussia, Wingolf, stb. stb. egylovas mindig elől, a koei utána s a fáklyavivők két oldal.

Nem is folytatva a különböző testületek véget nem érő sorozatát, csak a menet kiválóbb momentumai teme- lem ki. A „Ferencz-József-erzed“ zenekara harsogása mel- lett jöttek a művészek festői csoportozatokban. Az ezek által készített diadalszékér méltán vonta magára a közön- ség figyelmét. Hat kerekén nyugvó, nyolcz ló által vont diadalszékér, a németek hódolatát Germania előtt ábrázolva. Az árbooz nélküli phantastikus kajót ábrázoló óriási sze- kér elő részén egy hatalmas oroszán, küzdve a kigyóval; a hátsó részén magas és fényes mennyezet felett a porosz kir. sas kiterjesztett szárnyakkal. A többi diszítés is gaz- dag és phantastikus volt. Germania a trónon ülve s min- denféle németek lábait alatt hódolatjeljes állásban, mag- netikus fáklyák által világítva.

A diadalszékér mögött egy csoport markotányos nép- ség, miniatürkép a táborig életből, ezek után afrikai négerok a berlini állatkertből köleszőntt tévéken ülve. Ezek az újabb meghódított afrikai tartományokat képviselték a menetnél („unser schwarzen“, „Laudsleute“, így hívják a lapok.) Az iparos osztályok csoportozatai és képletei is igen sikerültek és érdekesek voltak, többféle komoly és trétás jelenetekben, melyeknek mindegyike, a mint az ablakban levő császár és császárné előtt elhaladt, rövid időre megállott ott, hogy így a fenséges párnak alkalma legyen miudent pontosan megnézni. A sokféle lovagöltözékek, népriseletek, mint egy panorámában nézve, haladtak el a közönség előtt.

Teljes egy óráig tartott az elvonulás. Az ember abba a helyzetbe jut, mikor egyszerre igen sokat lát, hogy ha azután megkérdeik: no mit láttál barátom? kevés szóval megfelel. Én is úgy vagyok éppen. Mit láttam? — Fák- lyás menetet. Csekme Ferencz.

A berlini nemzeti képtár.

A berliniek nagyon büszkék önmagukra. Lipese, Sed- don, Páris, Königrätz csaknem elszédítette őket, Bismark három darab harab hajszála, Moltke távésőve a Nagy Sán- dorok és Napoleonok dicsőségét teljesen elhalványították szemök előtt; mióta a porosz főváros lett a Németbirodalom metropolisa, nem akarnak a berlini jó németek bitelt adni annak a régi jó közmondásnak, hogy „Enyed a világ kö- zepe“ s ugyancsak erősítik, hogy Berlin körül forog a világ. Na, lehet benne valami, nem akarok temondát esi- nálni belőle; van valami igaz ezen közmondásban is: szél nem indul fuvatlan. Nem is ezt akartam én kibozni belőle, hanem azt, hogy míg mindeure büszkék a világon a mi csak német, s a mi az övék, egygyel — a főváros nevével — nem nagyon vannak megelégedve.

Igaz, iskolákban még itt is úgy tanítják: a biro- dalom fővárosa „Berlin“, a Spree partján. Kipert is még ezt a nevet használja falibrosszain, hanem ezek inkább a hagyományos elnevezés iránti tiszteletnek tulaj- doníthatók s azon okszerű alkalmazkodásnak, hogy a világ könyvébe beírott nevet nem akarják azelőtt kitorólni onnan, míg egy „kéz alatt“ elő nem készítették erre a publiku- mot. „Spree-Athen“ a moderu neve Berlinnek. És ezen elnevezésnek kettős alapja van. Schliemann — a kire különben sok nem dr. német nem kevésé nehezelt, mint a ki nemhogy valaha tudori vizsgát tett volna, de alig néhány elemi iskolánál többet nem tanult s most mégis Németország első tudósai közé számíttatik — Schliemann Ó-Görögországot ide varázsolta csaknem egészen, s így a hajdani fényes Athene most a berlini Museumban van. Szóval Athene ide költözött. Ez volna egyik alapja a „Spree- Athen“ elnevezésnek. Sokkal inkább azonban: miként az őt Athen a miveltség, művészet, tudomány, költészet stb.

tűzpontja volt a maga korában, úgy Berlin magát tekintí úgy, mint a hol mind ezek koncentrálvá vannak jelen- ben. Valóban Berlin sok és gazdag museuma méltó díese- kedések tárgyat képezheti a németeknek.

Azon reményben, hogy talán később alkalmunk lesz egyebekről is szólani, most ez alkalommal csak az u. n. „National-Galerie“ rövid leírását kísérem meg. A nyilvános kiállítások között talán ez a leglátogatottabb s alig fordul meg idegen Berlinben, a ki fel ne keresné. Nem olyan szép és nem olyan gazdag, mint pl. a drezdai képtár, hanem különös becsé németek előtt az, hogy tisztán német művészek képei vannak benne s így a nemzeti mű- véstet fejlődését képviseli. Az idegen művészek festményei a museumi képtárban vannak kiállítva. A nemzeti jelleg harmoniáját csak az zavarja meg, hogy maga az épület görög, nevezetesen korinthusi stylban van építve, holott ha már „nemzeti“ képtár, a külső építkezésnek is valami nemzeti jelleget kellene magán viseljen. Hanem akkor csak „Spree“ lenne s nem egyszersmind „Athen“ is így meg szépen összefér a „Spree-Athen.“

Az új museuntól keletre, dóriai oszlopesarnokkal körülvevtt, szökőkuttal és plastikus műdarabokkal ékített kertszerű tér közepén fekszik a képtár, mely 1876. már- czius 22-én lett először megnyitva. Külseje korinthusi templom alaku, nyolcz oszlopos hatalmas előcsarnokkal. A két szabadiépeső lábánál két plasticus csoportozat, a mű- véstetbeni oktatást ábrázolva: balról a szobrászat, jobbról a festészet; a lépcsőzetek felső részén, közvetlen az elő- csarnok oszlopai előtt, két női alak a műdarab kitalálását és kivitelét ábrázolja, jobbról a művészi gondolat, balról a művészi technika. Az előcsarnok alatt, a felső bejáró két oldalán a homlokfaon dombormű csoportozatok a német művészet fejlődési menetét ábrázolják, egyfelől a közép- kort egészen Dürerig és Holbeinig, másfelől az újabb kort Schlüsertől egészen az újabb évtizedig. A homlokfal sikkját „Germania mint a képzőművészet védője“ díszíti s végül az akroterion csoportozatja: az építő művészet, szobrászat és festészet három istennője.

Ilyen az épület külső ékítése. Sokkal ragyogóbb s mondhatni pazar a belső, ékített, olyan pazar fényel még csak a mi pesti új opera színházunk dícekedhetik. A föld- szinti előcsarnok kimagasló német mesterek domborképei- vel van díszítve, ilyen relief van 15. Tieck, Hildebrandt, Cornelius, Kaulbach stb. reliefjei. A keresztcsarnok bolto- zatát a Niebelungmonda nevezetesebb jelenetei ékesítik, milyenek pl. „Siegfried és Brünhild“, „Siegfried legyőzi Alberichet“, „Kriemhild álma és Günther utazása Isen- land földjére“, „Günther harezza Brünhilddel“, „Siegfried jegyváltása Kriemhilddel“, „a három burgundi királyfi“, „Brünhild megérkezése Wormsba“, „a királynék harezza az övért“, „Günther és Siegfried menyegzője“, „Etzel király“, „Hagen és Rüdiger“ stb.

(Folytatása köv.)

CSARNOK.

Akármerre jártam . . .

Akármerre jártam, akármerre mentem, Sohase volt teljes nyugalom szivemben. Mint a madár délről, fészket rejtő fára: Visszavágytam mindég a szülői házba.

Fordult a sorskerék, most fel, majd lehajtott, Rózsabokor után láttam a sirhantot; Kikeletre napnak szép verőfényére Jött pusztító vihar, hullt a felhők vére.

Kerültem az embert. Remeteként járva Szemlélődés végett az utált világba. Majd vigalmak ölen gyöngyözött a serleg, Forrongott a tüze fiatal kebelnek.

De mint egy égi hang a pokoli zajba! Meghallatszok tisztán s uralkodni rajta: Egy hang hívott . . . ott, ott ama boldog tájon, Ott van a te fészdek ismerős faágon.

Vágyom ama helyre, a hol bölcsöm regett, Hol elfeledhetni fájdalmat, keservet; Hol jó, szelid kezek letörlik a gondot, Felvidul a lélek, mi addig borongott.

Méhszongás, madárdal olvad dajka dalba, Visszatér a gyermekévek nyugodalma; Szelid, esendes érzet ringat bűvös karján, Amaz áldott helyen, rengő fűzek alján.

Gáspár János.

Szemelvények

Dr. Smollett „Humphry Clinker“ cz. regényéből.

— Angolból Dr. M. —

(Folytatás)

Vendéglőnkbe hazatérve a nagybátyám férevonta Lismahogot s megértette vele sérelmét, azt kívánta, hogy az az uri ember kérjen nevében elégtételt Oxmington lordtól. A hadnagy elvállalta a megbízatást s lóháton ha- ladék nélkül a kastély felé indult, kívánatára Macalpin inasom által kísérve, ki jártas volt a katonai dolgokban, s ha Macalpin számaron ül vala, e párt valóban a Man- chai lovagnak lehetett volna tartani hű esatlósával, Jancho Paazával. — Lismahago csak némi várakozás után nyer-

hetett magán kiballagást, s ezalatt formászerűleg páros viaskodásra hívta ki ő méltóságát Bramble ur nevében s felkérte az idő és hely kijelölésére. Oxmington ő méltóságát oly zavarba hozta e váratlan üzenet, hogy jó ideig csak érthetetlenül makogott s a megrökönyödés felrevertetetlen kifejezésével állott a hadnagy előtt. Vegre hevesen megrántva a csemetét, így kiáltott fel:

— Micsoda?! egy hétszilvási nemes ki merészi hívni az ország egyik főurat? Mirevaló akkor a mi kiváltságunk, a mi ősi kiváltságunk? Ez az izé kihívást merészel hozni attól a walesi embertől, ki asztalomnál ebédel. Példátlan szemtelenség! Még most is mámoros a boromtól.

Talpon volt azonnal az egész ház. Macalpine katonán vonult vissza a két lóval, de a hadnagyot az inasok hirtelen bekerítették s lefegyverezték, kiket egy francia komornyik vezényelt e csepetében; kardját gyalog székbe mártották, becses személyét pedig valami pocsolólyában hempergették meg. — Eképpen tönkre silányítva érkezett a vendégülbe, felőrülten a kudarc miatt. Méltatlankodásában annyira esztét veszítette, hogy nem látta tisztán a sérelem okozóját. Okvetetlen bátyammal akart összetűzni, — mint mondá, miatta érte e becstelenség s tőle várja az elégtételt is. Batyám rögtön hátraszögte a nyakát s kívánta, hogy magyarázza ki tisztában követelését.

— Vagy kényszerítse Oxmington lordot elégtételadásra, vagy adjon személyesen elégtételt magam.

— Az utóbbi mód könnyebb és gyorsabban is cselekedez, — szölt batyám fölpatantva, — ha kedve van, egy sétára azonnal követhetem.

E perczben Tabitha nőnem zavarta meg őket, ki hallgatódzott s így értesült a történetéről. — Berontott a szobába s nagy felindulásában közéjük vetette magát.

— Hát így szeret ön engem, — szölt a hadnagynak fordulva, — hogy a testvérem életére tör?

Lismahago, ki azon arányban hűlepedett, a mint batyám hervult, biztosította, hogy ő nagyon respektálja batyámát, de mégis nagyobbra nézi a saját becsületet, melyet mocok ért, — azonban ha ezt valamikor tisztára lehet mosni, nem fogna többet haragot tartani. Bramble ur — mint mondá — saját kötelességének ismerte volna a hadnagy becsületét helyreállítani, de mivel ez a maga számára kezdett kótyfolti, most már egye is meg a mit főzött. Egy szó mint száz, a nőnem közvetítésének, a becsületét belátó hadnagy higgadságának s (mivel az események ezen mozzanatába magam is közbeleptem) csekélységem enyhítő felvilágosításainak sikerült e két saját-szerű egyéniséget teljesen kibékíteni s elkezdünk afelett tanakodni, miként álljunk boszut a méltatlanságot, melyet a dolyfós főúrtól szenvedtek, mert nagybatyám nagy hűvel megesküdött, hogy míg ezelt nem érünk, nem mozdul a fogadóból, ha szinte a szent karácsoni napokat is e helyen kellene töltenie.

A történet megállapodáshoz képest másnap valamennyien cseledéstől, a kocsi is beleértve, lóháton ömeltősága lakása elé vonultunk töltött s felporozott pisztolyokkal felfegyverkezve. Csátára így elkészülve, ünnepélyes lassúsággal három ízben lovagoltunk végig a főbejárat előtt oly módon, hogy ő méltósága nem tehette, hogy meg ne lásson s jövetelünk okát ne gyanítsa. Délután visszatértünk s megint ellovagoltunk ablakai előtt; ugyan-így tettünk másnap reggel is, de tovább nem folytathatunk kitaró hadműveleteinket. Délután meglátogattunk azon uraság, kinél először találkoztunk Oxmington lordal. — Azért jött, hogy ő méltósága nevében magyarázattal szolgáljon; kinyilvánította, hogy nem volt szándéka sérteni nagybatyámot, mikor egyszerűen a házánál gyakorlatban levő eljárás követte. — ami pedig a tiszt urat ért sérelmet illeti, ezt tudtan kívül a komornyikja biztatására cselekedték.

— Ha így áll a dolog, — szölt batyám szilárd hangon — én megelégszem, ha Oxmington lord személyesen kér bocsánatot, s remélem barátom is ki lesz elégtive, ha ő méltósága azt az arcátlan gazembert elesapja szolgálattából.

— Uram, — szölt Lismahago — én kénytelen vagyok követelni, hogy személyesen állhassak boszut a személyemen elkövetett méltatlanságot.

Némi vita után a következőleg intéztük el az ügyet. Ő méltósága barátunk lakásán találkozza velünk, sajnálatát fejezte ki a történet felett s kinyilatkoztatta, hogy sérteni nem volt szándékában. A komornyik térden állva kért bocsánatot Lismahagótól, ki az egész társaság nagy bámulatára úgy nyakon teremtette, hogy ez hanyatt esett s dühösen felkiáltott: „Oni, je te pardonne, gazember!”

Ily szerencsésen végződött e veszélyes kaland, mely annyi bosszúsággal fenyegette családunkat, mert nagybatyám is azok közé tartozik, kik inkább kockára teszik vagyonukat, sőt életüket, mintsem bármi csekélységet elturjének becsületükben, mit foltnak vagy árnyak vélnék. Ő méltósága mihelyt elég kelleltenül elmondta bocsánatkérését, némileg elszontyolodva azonnal távozott, s úgy hiszem nem egyhamar fog walesi embert ebédre hívni.

(Folyt. köv.)

VEGYES HIREK.

Az első negyedév leteltével tisztelettel felhívjuk lapunk t. előfizetőit és pártolóit, miszerint egy a lejárt időre, valamint a beállott negyedévre is 1-1 frttal az előfizetési díjakat mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Az erdélyi ref. egyházkerület minden tekintetben nagy püspöke néhai boldog emlékü Nagy Péter emlékének szentelendő gyásznapnaplyt a nagyenyedi egyházmegye, a Bethlen-főtanoda és a püspöki vizsgálat alatt álló enyedi ref. egyházkerület együtt fogják megtartani május 10-én az egyházmegye székhelyén Nagy-Enyeden. Ezen gyásznapnaply alkalmával emlékbeszédet az egyházmegye főjegyzője tiszt. Sándor János aa fog mondani.

Ujonevezés. Ápril. 7-8-án Maros-Ujvárt, 9-én Nagy-Enyed város, 10-11-én régi esombordi járásbeliek N.-Enyeden fognak soroztatni.

Neerolog. Nagykapotivai Pogány Ádám, Hunyadmegye egyik előkelő férfja s birtokosa f. hó 2-án 56 éves korában meghalt. Özvegye demnsi Lukács Ida, a Pogány-család és számos rokonság fájlalja a közkedveltségű férfi elhunytát. Baka poraira!

Az erdélyi ref. köznevelődési egyesület érdekében, a mint halljuk, husvét harmadnapján delután egy szűkebb magánkörű értekezlet fog tartani, mely a további szélesebb körre kiterjesztendő eljárás elveit felelt fog meze-teket cserélni. Nem a „magyarizálás”, sem a más testvér nemzetiségek hazafias irányú fejlődésének akadályozása a cél, hanem amint pl. a szerencsétlen nagyszaboniek is állítják az, hogy vegyesajku községekben ne satnyuljon testben léleken tovább is a csekély számú magyarság, ezt pedig egy a gazdaság célszerűbb vitele, mint a templom és iskola szorgalmas látogatása s a papoknak, tanítóknak és jó gazdáknak a jelzett tekintetben való buzgóbb eljárása által lehet részben elérni.

Tóth Béla szabadkai színtársulata 3-án éjjel érkezett meg városunkba s előadásai sorozatát holnap husvét első napján kezdi meg. A jó hírek örvendő s tehetséges tagokból álló színtársulat csak is egy bérletet fog lejátszani színházunkban, mert kötelezettségei a jövő hónapban már más városba szólítja el körükből. Ezen egy bérletben azonban mind a legújabb és legjelesebb színtermékek kerülnek színre, s így közönségünk tömeges pártfogására méltán számíthat. Részünkről is örömmel nyilatkoztunk ez-uttal, hogy körünkbe egy rendezett elsőbrendű színtársulatot üdvözölhetünk, s hogy reményeinkben ne család-janak szívünkben kívánjuk. — Színházi játéknend: Vasárnap, ápril. 5-én először: „Az arany ember.” Regényes színű 5 felv. 7 képben. Irta Jókai Mór. Hétfőn április 6-án „A vadgalamb”. Eredeti népszínű 3 felvonásban Irta Gerő Károly. Zenéjét Szentimrei Elemér. Kedden április 7-én „Az arendás szidó.” Népszínű dalokkal 3 felvonásban. Irta K. Angyal I. Zenéje Hegyi Bélától. Csütörtökön ápril 9-én „Buborékok”. Vigjáték 3 felvonásban. Irta Csiki Gergely. Bérlet 1-ső szám. Szombaton ápril 11-én „Lili.” Vig operette 3 felv. Irta: Hennequin és Miland. Fordította Erva Lajos és Fáy J. Béla. Zenéjét szerzé Hervé. Bérlet 2-ik szám.

Al-cholera hír. Magyarigéből a hét elején azt jelentették az alispáni hivatalnak, hogy egy odavál 30 éves földműves, közsájón forog beszéd szerint, choleraiban halt volna meg. Bármennyire hihetetlennek tetszett már első tekintetre is a dolog, a fennálló rendeletek szerint a tönny-állás kiderítésére a főorvosnak egy alrovossal ki kellett szállani. A végrehajtott bevizsgálásból kintott, hogy az illető kiszorult bélsérvé következtében halt meg. A handzás egyéb dolgokban sem jó, de itt épen nem volt rendén s igen csekély utanjárással elkerülhető lett volna.

Szebenmegye közgyűlése rosszalását fejezte ki a magyar köznevelődési egyesület alakulása fölött. Ha „Schulverein” okat alakítanak, melyek a magyar államot a külföld előtt a legotrombább módon szidalmazják, piszkolják, szebeni szász és román testvéreink eljárásunkat bizonyosan nem rosszalnak, hanem magasztalnak. Egyébaránt Magyarország belügyminisztere Beszterce-Naszódmegye törvényhatóságának az erdélyi magyar köznevelődési egyes-letre vonatkozó Szebenmegye törvényhatóságához hasonló határozatát megsemmisítette.

Ujjonnan megjelent könyvek, melyek Wokál János könyvtárában N.-Enyeden kaphatók.

- Olesó könyvtár. Szerkeszti Gyulai Pál. 182-188. számú tartalma.
182. sz. A csonkafüli ember, regény. írta About Edmond. francziából fordította Fay J. Béla. 50 kr.
183. sz. A franczia forradalom hírlapjai és hírlapiró. Irta Neményi Ambrus. 30 kr.
184. sz. A költészetről. tanközltemény 4 énekben. Irta Boileau. francziából fordította Erdélyi János. 30 kr.
185. sz. Két házaspár, vigjáték, Picard után Csiky Gergely. 20 kr.
186. sz. Kun László, szomorú történet négy szakaszban melyet a magyar játékszínre alkalmazott Dugovics András. 40 kr.
187. sz. Egy vadász iratai, írta Turgenjew Szergejevics Iván, oroszról fordította Csopely László. 1 forint 20 krajczár.
188. sz. Aurélla Néni, regény. Irta Theuriet. 60 kr.
- Orvosi tanácsadó városon és falun. szerkesztette dr. Lengyel Dániel, második javítva s bővítve átdolgozott kiadás. 1 frt 50 kr.

Döntvénytár. A m. kir. curia. a budapesti kir. ítélőtábla és a pénzügyi közigazgatási bíróság elvi jelentőségű határozatai. Uj folyam. 10 kötet. 2 frt.

Dr. Ribáry Ferenc. Képes világtörténet, az ajkor 129-ik füzet. 30 kr.

Bartók Lajos. Kárpáti emlékek. Költemények Spányi Béla eredeti rajzaival díszes kötésben. 3 frt.

Piaczi árjegyzék. Nagy-Enyed. 1885. április hó 2. Egy heetölter tisztabuza 6 frt — kr, rozs 4 frt — kr, egy buza 4 frt 50 kr, törökbuza 4 frt 3 frt — kr, zab 2 frt 75 kr. Egy kiló marhahus 40 kr, sertéshus 44 kr, borjúhús 36 kr.

NYILTTÉR.)*

A „GONDÜZŐ” szépirodalmi hetilap

folyó évi ápril hó elsejével harmadik évnegyedébe lép és rövid fennállása óta, rendkívül dús és változatos tartalmánál fogva oly pártolónak örvend, mely az irodalom terén valóban pártatlanul áll hazánkban.

A „Gondüző” erkölcsöt nevesítő és lelket művelő, érdekesítő és gondokat üző olvasmányával kimeríthetlen tárházat képez családok és egyesek számára.

A „Gondüző” munkatársai: P. Szathmáry Károly, Tolnai Lajos, Komócsy József, Kiss József, Margitay Dezső, Mikszáth Kálmán, Szana Tamás, Tóth Endre, Vértési Arnold, Kazár Emil, Éjszaki Károly, Endrődi Sándor, Balázs Sándor, Dalmady Gyűző, Prém József, Hentaller Lajos, Sziklay János, Reviczky Gyula, Palágyi Lajos, Lévy Sándor stb. stb.

A „Gondüző” továbbá megkezdte „A gránatköves asszony” Marliitt E. világhírű regényének közlését egyedül jogosított magyar fordításban, mely regény egyszerre hat nyelven jelenik meg.

Vegre pedig örvendő említjük meg, hogy Jókai Mór és Beniczkyné Bajza Lenke koszosus iróink ígértét bírjuk, hogy a Gondüző számára írni fognak. miáltal oly kellemes hűvelzete jutottunk, hogy hazánk irodalmi kitünőségeit csoportosítjuk lapunk körül.

A „Gondüző” megjelen minden vasárnap 3¹/₂ ivnyi tartalommal és ára a bérmentes széküldéssel együtt negyedévre csak 1 frt 50 kr, félévre 3 frt.

Mutatvány számmal mindenkinek szivesen szolgálok ingyen és bérmentve, ki e végett hozzánk fordul.

Az előfizetési pénzek legzélszerűbben postautalvánnyal a „Gondüző” kiadóhivatalához küldendők.

Székely Aladár,

a „Gondüző” kiadó-tulajdonosa
Budapesten, dob-utca 14.

*) E rovat alatt megjelent közleményért nem vállal felelősséget a szerk.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

DR. MAGYARI KÁROLY
SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Sz 6632. — 1884.
tkvi

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közlé, hogy a kir. kincstár végrehajtott 10 frt pénzbenítés és Vestimian Sava és Vaszília végrehajtott 42 frt tőke, ennek 1881. évi augusztus 1-től és 84 frtnak 1880. július 15-től 1881. szept. 1-ig járó 6% kamata 61 frt 6 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajtat szenvedő tóháti Jakos Dregicza Györgynek a tóháti 85. számú telekkönyvben A+ 1-16. rendszám alatt felvett fekvők-böli fele rész jutaleka 439 frt megállapított kiküldési arban tóhát község előjárásági helyiségében 1885. május hó 29-én délelőt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kiküldési aron alól is eladtnak.

A fentebb megjelölt fekvők közül a 3 rend 520/2 hr. szám alatti 1 frt 66 kr, a 4 r. 590/2 hr. sz. alatti 3 frt, 664/10 kr és az 5 r. 646/1 hr. sz. alatti a 6 frt 33 ¹/₂ kr szölo desznaváltság tőke terheli.

Venni szándékozók kötelesek a kiküldési ár 10% -át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvanított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételár pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbön az árverés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órak alatt és a község előjárásági megtekinthető.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.

Nagy-Enyeden, 1884. decz. 31-én.

5 kiló finom Cuba vagy Ceylon kávé, kívánatra fele Jáwa, 7 frt. Egy kiló 1 frt 50 kr.

Hogy a külföldről: Altona, Triest, Hamburg és Heilbronn 5 kilós kávék hozatala, mely üzletünkre oly zsibbasztólag hatott, feleslegessé váljék: egy nagyobb kávészállítványt vettem az itten felsorolt fajtákból készpénzen; ezen előnyös vétel által azon kedvező helyzetbe jutottam, hogy 5 kiló finom Ceylon-kávé — vagy kívánatra felét Jáwát — 7 forinton adhatok, s így nálam a beszerzés nemcsak kényelmesebb, de előnyösebb is, mivel a külföldről jöttek zsák, spárga s pecséttekkel együtt 4 ¹/₁₀ kilóttal, a nevezetteket leszámítva, a tiszta kávé sulya 4 ¹/₁₀ kiló, így nálam ugyanazon pénzen 40 dekával több és jobb kávé lehet megszerezni. A kávék és ezukor árai kevesebb vételnél a viszonyokhoz képest szinte le vannak üzletemben szállítva.

A már közelgő évadra üzletem, mint már 15 éven át, most is el van látva legbiztosabb helyről különböző legjobb fajta Aranka mentes franczia és magyar luczerna és lóherével, fűmagvakkal, takarmány répákkal óriás és oberndorfi, ugyszintén kerti vete-mény- és virágmagvakkal. — A gazdasági cikkek felett több gyárosokkal most foly az alku és ígérhetem, hogy árok, kapák, ekék legjobbakk és legkönnyebbek az idén 10-12% -kal bizton olcsóbbak lesznek a mult évi áráknál, és hogy ezen versenyzést folyton érvényesíthessem, kérem a t. fogyasztó közönség további becses pártfogását, mert olcsó árakat csak nagy fogyasztás mellett, nagyobb vételnél lehet elérni.

Kendermag és bükköny nagy mennyiségben van raktáron piaci árban.

15 évi becses pártfogásaitkal ezuttal is megköszönve, maradok teljes tisztelettel

Bisztritsány Lajos.

Ny. Wokál János gyorssajtóján Nagy-Enyeden.